

Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ)

Генерална скупштина Уједињених нација је 2002. године сачинила Опциони протокол уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака, чији је непосредни циљ да успостави систем редовних посета местима где се налазе лица лишена слободе од стране независних међународних и домаћих тела, ради превенције тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака.

Опционим протоколом се предвиђа да све државе потписнице успоставе националне механизме за превенцију тортуре, који ће редовним посетама установама у којима се налазе лица лишена слободе деловати превентивно у циљу побољшања њиховог третмана и услова у којима се та лица налазе.

Република Србија је 2006 године је постала држава чланица Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака.

Заштитник грађана

Шта је тортура (мучење)?

Тортура (или мучење) означава сваки акт којим се једном лицу намерно наносе бол или тешке физичке или менталне патње

- у циљу
 - добијања од њега или неког трећег лица обавештења или признања
 - његовог кажњавања за дело које је то или неко треће лице извршило или за чије извршење је осумњичено,
 - застрашивања тог лица или вршења притиска на њега или застрашивања или вршења притиска на неко треће лице
- или из било којег другог разлога заснованог на било ком облику дискриминације, ако тај бол или те патње наноси
- службено лице
- или било које друго лице које делује у службеном својству или на његов подстицај или са његовим изричитим или прећутним пристанком

Израз тортура се не односи на бол или патње које су резултат искључиво законитих санкција, неодвојивих од тих санкција или које те санкције проузрокују.

Ко обавља послове НПМ?

Допуном Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре из 2011. године, одређено да послове НПМ обавља Заштитник грађана.

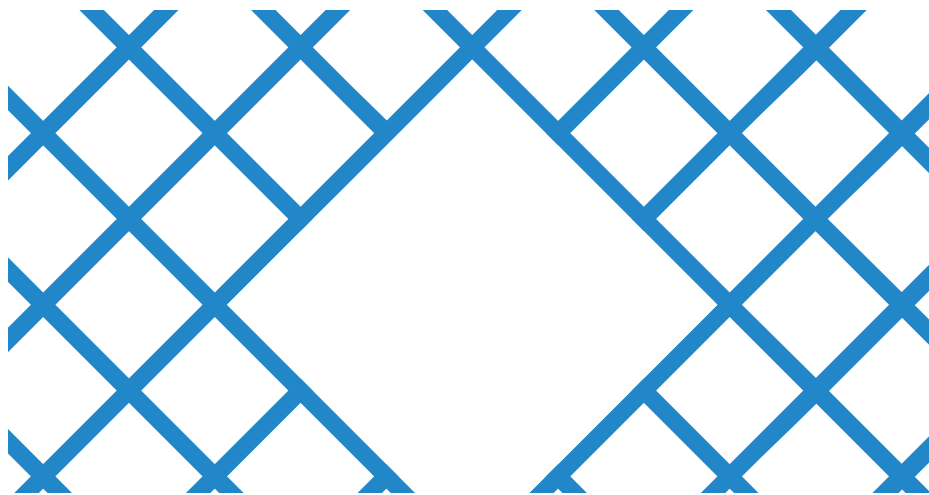
У обављању тих послова НПМ Заштитник грађана сарађује са Покрајинским омбудсманом АП Војводине и удужењима: Београдским центром за људска права, Виктимолошким друштвом Србије, Дијалогом, Иницијативом за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитетом правника за људска права (YUCOM), Међународном мрежом помоћи (IAN), Одбором за људска права – Ваљево, Хелсиншким одбором за људска права у Србији и Центром за људска права – Ниш.

Шта је задатак НПМ?

Задатак НПМ је да својим континуираним посетама установама у којима се налазе лица лишена слободе делује превентивно и одврати све државне органе и службена лица од тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака.

Својим деловањем НПМ треба да усмери државу да у установама где су смештена лица лишена слободе створи животне услове који су у складу са опште прихваћеним међународним стандардима.

НПМ у свом раду тежи да оствари што бољу сарадњу са државним органима.

Које установе контролише НПМ?

НПМ контролише сва места у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, било по основу наредбе издате од стране државног органа или на његов подстицај, или уз њену сагласност или пристанак.

Установе или места која контролише НПМ су затвори, полицијске станице, психијатријске болнице и психијатријска одељења у општим болницама и клиничким центрима, установе социјалне заштите стационарног типа, азили за странце и друге установе.

Да ли НПМ поступа по појединачним притужбама?

НПМ не поступа по појединачним притужбама лица лишених слободе. Лица лишена слободе могу упутити притужбе Заштитнику грађана.

Која су овлашћења НПМ?

НПМ има следећа овлашћења:

- да несметано, ненајављено и у свако доба приступи свим местима на којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе;
- да насамо разговара са свим лицима лишеним слободе и са свим службеним лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе;
- приступи свој документацији која се односи на та лица;
- да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређење услова у којима она бораве,
- да подноси предлоге и даје мишљења у вези са постојећим или предложеним правним актима.

НПМ саставља извештаје о посетама установама, са препорукама мера за отклањање недостатака и доставља их државним органима.

Годишње извештаје НПМ доставља Народној скупштини Републике Србије и Поткомитету за превенцију тортуре Уједињених нација.

Обавезе државних органа према НПМ?

Да би НПМ могао да извршава своја овлашћења, држава је обавезна да му обезбеди следеће:

- приступ свим подацима о броју лица лишених слободе као и броју установа и њиховој локацији;
- приступ свим подацима о третману ових лица и условима њиховог лишења слободе;
- приступ свим установама у којима се налазе лица лишена слободе, њиховим инсталацијама и објектима;
- могућност да воде несметане и ненадзиране разговоре са лицима лишеним слободе без присуства сведока, било лично или са преводиоцем уколико је потребно, као и било којом другом особом за коју НПМ сматра да може да пружи значајне информације;
- слободу да бирају места која желе да посете и лица са којима желе да разговарају.

Ниједан орган или службено лице не може да наложи, примени, допусти или толерише било коју санкцију против било ког лица или организације зато што су НПМ-у саопштили неку информацију, било истиниту или неистиниту. Исто тако, ниједно такво лице или организација не смеју сносити било какве последице ни на који други начин.

Држава је дужна да размотри препоруке НПМ и да ступи у дијалог с њим у вези спровођења препорука.

Република Србија

Заштитник грађана

**Националним механизам
за превенцију тортуре**

11000 Београд
Делиградска 16
телефон 011 / 20 68 117

e-mail: npm@zastitnik.rs

www.zastitnik.rs

Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Misija u Srbiji

штампање ове брошуре омогућила је
Мисија ОЕБС у Србији | www.osce.org/serbia